Тоді саме цвіли вишні. Рожеві абрикоси вже облетіли, а цвітіння яблунь ще було попереду. Вишні квітнуть найпишніше і облітають особливо сумно. Але поки вони квітнуть…

Надворі саме та мить, яка так скоро минає. Щороку здається, ніби цвіт вишень принесе щось особливе, але ніколи нічого не приносить.

Саме про це говорили вони з нею, коли йшли вузенькими вуличками приватного сектору на Батиєвій горі, де цегляні котеджі межували з убогими мазаними хатами із дерев’яними прихатками. Але вишні цвіли однаково пишно в усіх маленьких садочках. До синього квітневого ясного неба вже було додано трохи бузкової вечірньої барви. Було тихо, трохи ніяково і невимовно сумно.

— Сюди, — сказав він, розчиняючи хвіртку в паркані навколо маленької садибки. Стежка огинала будинок і вела до дерев’яної будки з похилим ґаночком. Це житло наймали двоє його друзів-однокурсників, які поїхали до батьків. А йому лишили ключа, чим прикро було б не скористатися. І він запросив її на побачення. Та дівчина давно чимось цікавила його, але… але, якби хтось оцінював її як дівчину та його як хлопця за багатьма параметрами, то він набрав би набагато більше балів, ніж вона. Це й зупиняло його. Але ось ця вільна кімната, і синє небо, і цвітіння вишень, і її телефон, записаний на задній сторінці конспекту з теоретичних основ, і ніяких інших можливих кандидаток.

Кілька місяців тому урвався його шалений роман з іншою однокурсницею. Красунею, завжди класно вдягненою. Дівчиною, яка впевнено набирала чи не більше балів, ніж він.

Хіба так прямували б вони з нею до тимчасового любовного гніздечка? Вони б зупинялися під кожним деревом і цілувалися до непритомності. Але ще пізньої осені вони розійшлися, бо дівчина дуже хотіла заміж. А він однозначно не хотів одружуватися, поки студент, і

попри весь шал любощів завжди дбав, щоб вона не завагітніла. І тільки-но вони розійшлися, бо одружити його було таки неможливо, вона відразу вийшла заміж за іншого, також з їхнього курсу, тепер гордо ходить вагітна і, щоразу зустрічаючи його, ніби каже: це ти мав би зараз водити мене під лікоть! А він незмінно відповідав очима: на біса тобі той живіт? Краще б тривало наше кохання, а не твій шлюб і моя неприкаяність!

Але сталося все саме так. Шалений роман закінчився, нової дівчини він не надибав, а друзі лишили йому ключа від напівтемного прихатку під вишнею. Ключ легко увійшов до іржавої щілини, легко повернувся, і він увійшов з нею до знайомої кімнати. Низька стеля, стіл біля вікна, несподівано гарна старовинна книжкова поличка, дерев’яні гачки на стіні, на яких висять речі, бо шафи не було, два ліжка, одне з них демонстративно заслано свіжою постіллю. Коли хлопці готували те ложе для нього, він ще не знав, кого приведе.

Йому показали схованку під другим ліжком із двокасетним магнітофоном Sharp, який він витягає зараз, ставить касету з "італійцями", посміхається їй. Вона не відповідає на його посмішку.

Він обняв її, і вона обняла його. Власне, для цього вони й ішли сюди. Не треба було б починати отак з порога. Але вони так довго їхали сюди! Вина випили ще у підвальчику на Великій Житомирській. Поки доїхали, весь хміль вивітрився.

Пляшки у хлопців у схованці не було, все випивалося вмить.

Але все одно варто було б почати з якихось розмов. Уже давно він бачив у неї на парті книгу Трумена Капоте. Власне, тоді він і підняв голову, глянув уважніше їй в обличчя. Нібито непоганий початок. І ось ці вихідні, до яких доєдналась травневі свята, і синє небо, і цвітіння садів. І її телефон на задній сторінці конспекту з теоретичних основ. Вона погодилася дуже легко, дівчина, не розпещена увагою хлопців.

Вони зустрілися в центрі міста, пішли в той підвальчик, стояли в черзі по морозиво і лудогорське біле вино. Потім він запропонував поїхати сюди, і вона знову легко погодилася, хоча тут дівчата зазвичай змушують довго себе вмовляти, а вона погодилася відразу. З її боку то була не весняна хіть і не бажання за будь-яку ціну захопити будь-якого хлопця. Яка ж була причина? Таємна закоханість у нього? Чи бажання скористатися шансом, щоб відчути ту неймовірну повноту життя, яку дає лише свобода?...

По свободу вони довго їхали двома автобусами. А потім ішли вгору мощеними вуличками приватного сектору поміж квітучих садів. А потім... потім... Ні, йому нічого не відмовило, і він усе зробив не зашвидко й не задовго. Але чому іноді все це відбувається так добре, що немає слів, а іноді... ні, не погано, а просто ніяк. А тут "ніяк" бути не може. Навіщо тоді так пишно цвіла вишня, яка квітне мало не три дні у рік? І саме в такий день прийшов він із дівчиною у вільну кімнату, і... сталося, як сталося, забути, не згадувати, все життя ще попереду!.. Але ж не забулося, не забулося!.. А ще й вона тоді взяла його руку і притулила до своєї щоки, а він чомусь м’яко, проте рішуче вивільнив руку.

Він майже нічого не знав про неї, крім того, що вона була киянка. Зустрічатися з киянками вважалося нелегким тягарем. Всі вони не мали де, бо жили з батьками у маленьких тісних помешканнях, котрі, одначе, їхні мами вважали неабияким скарбом, на який поклали око підозрілі кавалеринекияни. А ще було помічено: чим солодшою в любовних забавах була дівчина-киянка, тим суворіше пильнували її батьки, наївно вважаючи, ніби вберігають її від чогось. Вдома їй треба було бути дуже рано, борони Боже, не прийде на одинадцяту! Цих киянок іще проводжати кудись на край світу, вони ніколи не лишаються на ніч, навіть якщо і є де переночувати. А вона ж була готова лишитися до ранку!

Як вона зуміла ще в такі молоді роки змусити домашніх шанувати свою свободу? Він і досі іноді думає про це. І вся та провальна зустріч

гостро пам’ятається, кожна хвилина, кожен жест, кожен дотик. І як вони йшли назад із приватного сектору на проспект, і вона раптом побігла й застрибнула в автобус, якого він не помітив, а він лишився на зупинці — водночас зник тягар необхідності проводжати і гризла туга: а що ж тепер?

Звичайно ж, у його житті була не тільки вона. Було все, що буває в житті середнього чоловіка, не обділеного радощами й печалями земного людського життя. Але щороку, коли цвіли вишні, повертався той сум, і рипіли дерев’яні сходи, і легко входив ключ до іржавої щілини, і вони заходили до порожньої кімнати, і він витягав з-під ліжка магнітофон, і ставив популярних тоді солодких "італійців", а настала сама гіркота. Потрібне було зусилля, його зусилля, він це знав, не можна було, щоб усе йшло самопливом. Коли вона не посміхнулася його тривіальним "італійцям", треба було щось сказати, не мовчати, а він не знайшов слів, та й не шукав їх, зрештою…

Відколи її ім’я стало на слуху? Відколи вона стала відомою жінкою? Давні знайомі найкраще відчувають перші успіхи тих, кого знали ще невідомими.

Я ніколи не могла перекричати своїх ровесників, хоча цікавилася тим же, чим і вони, і, як мені здавалося, могла б стати для них цікавим співрозмовником. Подумки я сперечалася з ними, наводила аргументи, цитувала авторитетів. А насправді мене ніхто не слухав, я не могла навіть сказати першого слова…

Чому він декілька разів перечитав ту статтю в молодіжній газеті, на яку випадково натрапив? А потім глянув на ім’я авторки: Н. Сохацька. Тоді зрозуміло. Це вона. Потім він довго зберігав вирізку з тої газети разом із документами, поки вона геть не пожовкла й остаточно не зітліла на згинах.

На час її написання вже минуло кілька років по закінченні університету. Вона, до речі, не закінчувала з ними. Пішла тоді після третього курсу. Вона була не в їхній групі, він не знав, чому вона раптом пішла. Не розпитував нікого, боячись, що хтось здогадається. Хоча, хто що міг знати? Тільки він сам.

Він відчув: вона пішла через нього. Через багато років вона скаже широкій публіці, а він почує, що пішла з університету, де вчилася непогано, через шокову ситуацію. Але це згодом дало добрий результат. Бо це допомогло їй знайти себе, прискорило її порозуміння із собою. Чого ж він штовхав її на той гіркий шлях, адже чоловіки мають допомагати жінкам, а не загартовувати їх… — Іноді ми прагнемо чогось досягти, я маю на увазі не наші досягнення перед вічністю, а досягнення в соціальному вимірі. І робимо це, щоб довести двом чи трьом людям на землі, що ми не нікчеми, — сказала вона в одному зі своїх інтерв’ю. І в нього закололо в серці. Чи він належав до тих двох чи трьох? І чи це честь, чи вирок?

А час ішов. Скільки разів приходила весна, і розквітали й облітали абрикоси, щоб поступитися місцем вишням, які вмить облітали, щоб настав час яблунь, які квітнуть трохи довше… Одного разу він побачив її в міжнародному аеропорту. Вона була сама, чекала свого рейсу. Він також був сам. Міг, зрештою, підійти до неї, обмінятися тривіальними фразами: "Як ти? Все гаразд? Бачив тебе по ящику!" Але відчув, що миттєвої радості зустріти давню знайому не буде, стане ще гіркіше, і тільки мовчки здалеку дивився на неї.

— Я обожнюю твою Сохацьку! — не раз казала його дружина, — така розумна жінка! Жоден чоловік не може її покла— сти на лопатки!

А йому згадувався невеличкий рубець на її лопатці, про існування якого йому було відомо. А чи пам’ятає вона його тіло, як він пам’ятає її, болісно шкодуючи, що так бездарно повівся з нею, коли надворі цвіла вишня, а в яблунь вже набрякали рожеві пуп’янки?

Господи, як швидко йде час. Ось доросла дочка тягне його, напівсонного, до телевізора. Там дискусія про остогидле ґендерне питання. Він відразу прокидається, бо серед учасників передачі вона. Тема дискусії дуже ризикована: що тягне жінок кидати дім, іти робити кар’єру? Звичайно ж, статева невдоволеність, наполягає відомий філософ, огрядний голомозий чоловік із трьома підборіддями й великою бородавкою на скроні. Тільки-но в такої милої кар’єристки (товстун огидно посміхнувся) з’явиться бодай якийсь мужичок…

— Бодай якийсь? — перебиває вона. — Але ж з-поміж вас стільки таких, що краще самою, ніж із вами!

— Я не кажу — зі мною, — відразу губиться товстун, — я, зрештою, одружений. — І я не сама, — відповідає вона, — ви стежили за мною, підслуховували мої приватні розмови? Як ви дійшли висновку про мою…

— Я нічого не кажу про вас особисто, пані Сохацька, але я хочу сказати, що інші жінки, ваші колеги…

— Тобто про їхнє життя ви маєте вичерпну інформацію?

— Не маю я ніякої вичерпної інформації! Але ці голодні жіночі погляди, невже ви думаєте, що це можна приховати?

— Отже, ви весь час ловите на собі неприховані голодні погляди жінок-кар’єристок? — камера фіксує її іронічну посмішку і піт на лисині товстуна.

— Молодець! — дочка плескає в долоні.

— Я вчився з нею на одному курсі…

— Мама казала! І вона вже тоді була така язиката?

Ні, не була. Але ж чому він нічого не зробив тоді, щоб не приймати на себе ті її публічні докори? І ось телефонний дзвінок від однокурсниці Тані, їхньої активістки. Цієї весни збирається їхній курс. Тридцять років усе-таки! Приходь! Ресторан "Маракуйя". Багато хто з наших буде напевне! І Сохацька буде.

— Вона ж не закінчувала з нами…

— То й що з того? Вона серед нас найвідоміша особа.

Невже тобі було б не цікаво поспілкуватися з нею? Іти чи не йти? Зрештою, не піти — означає виявитися боягузом. Так, сам по собі цвіт вишні не несе нічого, облетить, пожухне й зіллється з землею. Але цвітіння садів — то все одно щось особливе. То знак: ми можемо стати іншими, якщо… якщо знайдемо спосіб, як це робиться.

Від метро до ресторану він добрався пішки, хоча можна було під’їхати маршруткою. Чому організатори вибрали саме цей ресторан? Зараз весна. Але навкруги кам’яні джунглі спального району, немає жодного деревця, хіба що зеленіє травичка в палісадниках. Ось ресторан "Маракуйя". Біля нього якесь маленьке деревце, схоже на фруктове. Чи воно вже цвіло цього року?

У напівтемряві ресторану для них накрито з десяток столиків. Їхній курс був великий, кілька паралельних груп.

Прийшло досить багато людей. Дзвенькіт келихів, тривіальні тости, тривіальне, здебільшого інформативне спілкування давніх знайомих: "Як ти?" — "А як ти?" А ось йому на шию кидається його перша кохана, та, з якою він так не хотів одружуватися. З обличчя вона ще й досі дуже гарна, хоча й удвічі огрядніша.

— Боже, який ти був мудрий і яка я була дурна! — кричить вона. — Я тоді швидко розлучилася, потім ще двічі виходила заміж, поки доперла, що все це нікому не потрібно! Головне — кохання!

Вони сідають до столика, п’ють за давнє кохання. Потім до них підсідає її колишній чоловік, батько її сина — хлопцеві вже тридцять один рік! Мій Боже, тридцять один! Його дочці тільки двадцять два, отже, він іще не такий старий.

Колишня кохана радо спілкується зі своїм колишнім чоловіком, забуває про нього. А він шукає поглядом її. Власне, він давно вже її знайшов, давно знає, де її столик, а тепер от має можливість підійти до неї.

Грає так звана "жива музика", чорноокий саксофоніст дуже старається видобути пронизливі ностальгійні наспіви.

Однокурсники танцюють — хто з ким. І давні закохані, і випадкові пари. Чому ніхто не притяг сюди касетного магнітофона з "італійцями", під які вони всі кохалися в ті далекі роки?

Хоча вона — найвідоміша особа з їхнього курсу, ніхто не спілкується з нею, як не спілкувалися тоді. В просторі цієї зустрічі оживають тодішні зв’язки, а вона як була на віддалі від усіх, так і лишилася такою. Він бачить, що вона дивиться на нього. Тож він мовчки підходить до її столика, мовчки вклоняється їй. Тепер вона посміхається. І встає йому назустріч. Вони рушають туди, де танцюють, вона кладе йому руки на плечі, він обережно кладе долоні їй на спину.

А саксофоніст на сцені дуже старається грати для них усіх саме те. Музикант із ресторану зараз грає не за гроші. Він сьогодні "в ударі", і однокурсники відчувають це. Он скільки пар танцюють і шепочуть одне одному щось важливе.

— Радий за тебе, — шепоче він їй на вухо. — Дуже радий, правда.

Вона трохи відхиляється назад, здіймає очі на нього, і він не відводить своїх, хоча йому не по собі. Музика грає, зрілі люди ледь гойдаються в танці й дивляться одне одному у вічі. Потім він каже:

— Нічого кращого в моєму житті не було…